

mirno. Na sliki gdč. Ivane Kobilce pa prevladujejo bolj mrzle, težke barve; kontrasti med senco in svetlobo so nekoliko premočni v tonu kakor tudi v barvah; zato napravlja ta podoba nekako težak in nemiren vtisk.

Alegorija! Alegorija se je najbolj gojila za časa propadajoče umetnosti. Bila je posledek propada človeškega duha. Ko se je bilo človeško telo prenasitilo nenaravnih, plitvih užitkov, je oslabil človeški duh tako, da se ni mogel poglobljati v skrivnosti narave, da ni mogel uživati naravnega življenja. Polenil se je, poplitvil in zato je imel zmisel le še za lahke in plitve proizvode umetnosti. Plitva fantazija in rafiniran okus sta morala nadomestiti silo človeškega čuta in duha. In kakor je vsebina alegorije znak »lahke umetnosti«, tako se strinja ž njo tudi zunanja oblika podobe. Tehnika je lahka, kompozicija teatralna, prazna duha in naravnega čuta, toda polna rafinirane elegance.

Ti časi umetniškega delovanja so za nas minili. Alegorija se je preživela, legla je k počitku. Zasijalo je solnce z divjo močjo in vzbudilo zaspano dušo človeštva v novo življenje. In vendar se človeštvo noče še popolnoma vzdramiti, obupno se drži starih, ukoreninjenih navad in šeg in v spominu živi napol še v tistih srečnih, lepih časih, ki so za nas že davno minili! Le tako je umevno, da si želi nazaj tudi tisto umetnost, ki je za nas mrtva. —

Človeku pa, ki ne čuti historično, ampak živi s telesom in duhom v sedanjosti, je težko nazaj korakati v tisto lahkomišno preteklost, ki nima nikakršne podobnosti s sedanjostjo; težko mu je zatajevati svoje hrepenenje po spoznanju. In te težave berem jaz iz slike gospodične Ivane Kobilce. Kompoziciji primanjkuje tiste lahkote v proizvajanju, ki je značilna za alegorijsko podobo, tehnika v slikanju pa je razmučena. To skoraj že ni več alegorijska slika. Ljudje, klanjajoči se Ljubljani, niso reprezentanti raznih stanov: pred menoj stoje osebe — gospodične in gospodje, večinoma v kmečkih kostumih, in se klanjajo neki drugi, na kamenitem prestolu sedeči gospodični. Še eno napako ima slika, katere pa ni zakrivila gospodična Ivana Kobilca: dimenzije slike so za dekoracijo mestne dvorane premajhne.

To so moje misli; sploh je vse, kar sem tu napisal, le moje subjektivno mnenje in nikakor ne kaka kritika. Naj bi imel istotako vsak drug gledalec svoje naziranje, potem bi ne bilo treba nikdar več ne kritik, ne dolgočasnih fraz! —

Umetniki imajo včasih nazore, ki drugim ljudem morda niso umevni. No, tudi jaz sem umetnik — čeprav še nezrel. Zato mislim, da te moje besede nikakor ne morejo škodovati sliki gospodične Ivane Kobilce; pazljiv čitatelj pa vendar lahko najde tudi v teh vrsticah kako zrnce resnice.

Rihard Jakopič.

Med revijami

»Kolo«, književni in naučni list, ki izhaja v Belgradu pod uredništvom Dan. A. Živaljevića, je v svojem četrtem letošnjem broju iz peresa slavno znane švedskega slovanoljuba Alfreda Jensena (prim. o njem Aškerčev spis v »Zvonu« 1899, str. 28. sl.) prineslo članek »Panslavizam. Nekoliko istoriskih

i literarno-lingvističnih beležaka«, kjer se istina meša s predalekosežnimi trditvami: Duh jezika in literature Rusov, Poljakov in Srbov priča o osebitih slovanskih individualnostih, ki so vsled svojih svojstev zapadu često neumljive. Hrvati, Slovenci in Čehi pa so »moderni, zapadni«. »Duh jezika čini večjo razliko izmedju Srba i Hrvata nego fonetska odstopanja u dijalektima«; ta trditev pač ne stoji; milieu srbskega življenja je različna od hrvatskega, vir kulture je različen, a duh jezika je isti; nekaj turških besed ne da jeziku še drugega duha. »Način mišljenja, rečenica kod modernih Čeha ne čini mi se da je originalna slovenska, nego je — bile mi ove strašne reči oproštene na onom svetu! — nemački kulturni produkt. Mislim, da je isto tako i sa novoslovenskim (slovenačkim) jezikom, koji ima tolike predaka. Dva tako odlična pesnika kao što su Svatopluk Čeh i Anton Aškerc, koje ja i literarno i lično mnogo cenim i volim, kao što je poznato, izraziti su panslavistički pesnici i o iskrenosti njihovog slovenskog uverenja ne može biti sumnje. Pa ipak — u njihovom slovenskom jeziku nema ničega naročito slovenskog; njihove misli mogle bi se isto tako izreći i na švedskom jeziku...« Tu je pač vsaj o Aškercu preveč povedano; baš v njegovih baladah in romancih, ki jih je Jensen sam l. 1901. v izboru izdal v švedskem jeziku (»Zvon« 1901, str. 787.), je toliko narodne dikcije in »ruske« plastike, da v tej točki ne moremo pritrditi velespoštovanemu našemu prijatelju. Istotako ne pristajamo ob Jensenovo trditev: »Jedan jezik u opšte je nemoguće uništiti silom — osim ako se baš istrigne materama jezik iz usta«; jezik se uniči s silo, ker ni samostalen organizem, ampak funkcija govorečega človeka; po Jensenu nestaje jezika iz historije, kadar se je kultura onega naroda preživela; kaj pa, ako je nasilje preprečilo, da se kultura kakega naroda vobče ni mogla razviti? Lužiški Srbi ne izumirajo zato, ker se je njih kultura preživela, ampak ker tuje gospodstvo (»sila«) njih življo ni pripustilo razvoja. Politične samostalnosti ni treba narodu, ako naj se razvija, a duševne in jezikovne svobode mu je treba.

Jensenove besede: »Kad je jedan narod mali a njegov literarni jezik mlad, jedva ako se može smatrati za kulturni dobitak, što se taj jezik, manje ili više veštački, bogati novim, domačim izrazima« se dobro dado uporabiti zoper vse naše prijatelje zakotnih samoslovenskih lokalizmov.

Jensen pač loči več po duhu jezika in kulture različnih slovanskih individualnosti, a Slovencev od Hrvatov ne more ločiti in ne loči.

Dr. Fran Ilešič.

»Berlinskij listok« je naslov novemu ruskemu časopisu, katerega prva številka je ravno izšla. Odgovorni urednik in založnik temu listu je dr. V. Putzykowitsch, Berlin-Friedrichsfelde, Prinzen-Allee 30, II., kamor je pošiljati naročnino. List stane za Nemčijo in Avstrijo na leto 5 mark.

Splošni pregled

Dr. Frančišek Ladislav Rieger †. Dne 3. marca proti eni uri popoldne je izdihnil dušo eden največjih sinov, kar jih je rodila mati Slava, probuditelj in prvoboritelj naroda češkega: dr. Frančišek Ladislav Rieger. Ves češki narod plaka ob grobu tega moža in njim se pridružujemo mi Slovenci,